

ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΑ Ε' ΤΑΞΗΣ

Οικογένειες λέξεων - Συνώνυμα - Αντώνυμα - Ομώνυμα - Παρώνυμα

Όνομα: _____

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΛΕΞΕΩΝ

- **Οικογένεια λέξεων** αποτελούν όλες οι λέξεις που βγαίνουν από την ίδια απλή λέξη με παραγωγή ή με σύνθεση. Οι λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια λέγονται συγγενικές.

Οι λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια λέξεων έχουν την ίδια ορθογραφία στο μέρος που δεν αλλάζει. π.χ.

Οικογένεια της λέξης **δήμος**

Παράγωγες: δήμος, δημότης, δημοτικός, δημόσιος

Σύνθετες: δημοκράτης, δήμαρχος, δημοκρατία, δημοπρασία, αποδημητικά, δημοψήφισμα

ΣΥΝΩΝΥΜΑ - ΑΝΤΩΝΥΜΑ - ΟΜΩΝΥΜΑ - ΠΑΡΩΝΥΜΑ

- **Συνώνυμα** είναι λέξεις που έχουν την ίδια (ή περίπου την ίδια) σημασία.
π.χ. Ο πατέρας μου είναι περήφανος για μένα.
Ο μπαμπάς μου με αγκάλιασε χαμογελώντας.
- **Αντώνυμα ή αντίθετα** είναι λέξεις που έχουν **αντίθετη** σημασία.
π.χ. Ο κύριος Κυριάκος είναι ψηλός ενώ ο κύριος Φάνης είναι κοντός.
- **Ομώνυμα ή ομόηχα** είναι οι λέξεις που προφέρονται το ίδιο (**όμοια**) αλλά έχουν **διαφορετική σημασία**.
π.χ. Η Νίκη είναι η καλύτερή μου φίλη.
Ο κύριος Λευτέρης πλήρωσε το νοίκι.
- **Παρώνυμα** είναι λέξεις που μοιάζουν στην προφορά (προφέρονται **παρόμοια**), αλλά έχουν **διαφορετική σημασία**.
π.χ. Οι αμυγδαλιές άνθισαν.
Πονάνε οι αμυγδαλές μου.
Παίρνω την τσάντα μου και φεύγω. (Τονικό παρώνυμο)
Περνώ κάθε μέρα από το σπίτι του παππού μου. (Τονικό παρώνυμο)

1. Σχηματίζω την οικογένεια της λέξης **ημέρα** συμπληρώνοντας τον πίνακα με παράγωγες και σύνθετες λέξεις που προέρχονται από αυτήν:

ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ	ΣΥΝΘΕΤΕΣ

2. Γράφω Σ για τα συνώνυμα και Α για τα αντώνυμα Ο για τα ομώνυμα και Π για τα παρώνυμα:

χώρος - χορός (___)

πάλη - πάλι (___)

θόρυβος - ησυχία (___)

θόρυβος - φασαρία (___)

βάφω - χρωματίζω (___)

ανοιχτός - κλειστός (___)

κύρος - κύριος (___)

περιμένω - καρτερώ (___)

χείλια - χίλια (___)

νοίκι - νίκη (___)

κελάρι - αποθήκη (___)

φωτεινό - σκοτεινό (___)

γλυπτό - άγαλμα (___)

πείρα - πήρα (___)

κοντό - χαμηλό (___)

πιάνω - πιάνο (___)

γέρος - γερός (___)

νόμος - νομός (___)

κατάστημα - μαγαζί (___)

ησυχία - φασαρία (___)

λύπη - λείπει (___)

ράφι - ραφή (___)

κλείνω - ανοίγω (___)

σφήκα - σφίγγα (___)

σχολείο - σχόλιο (___)

κάνεις - κανείς (___)

3. Συμπληρώνω τις παρακάτω προτάσεις με την ομόηχη λέξη που ταιριάζει:

φοιτώ - φυτό, κλείνω - κλίνω, νίκη - νοίκι, Μαίρη - μέρη, καιροί- κερί, πάλη - πάλι, τόποι - τόπι

- Η _____ είναι η καλύτερή μου φίλη και κάθε καλοκαίρι παρέα με τους γονείς μας επισκεπτόμαστε πολλά _____ .
- Πέρασαν οι παλιοί _____ και τώρα τα σπίτια φωτίζονται με ηλεκτρική λάμπα και όχι με _____ όπως παλιά.
- Εγώ _____ στην Πάντειο και μου αρέσει το _____ τριανταφυλλιά.
- Πρώτα _____ την πόρτα του δωματίου μου, για να μην ενοχλώ την αδερφή μου και μετά _____ όσα ρήματα, ουσιαστικά και επίθετα θέλω φωναχτά.
- Ο Μενέλαος αθλείται στην _____ , αλλά _____ σήμερα δεν πήγε για προπόνηση, γιατί είχε πολλά διαβάσματα.
- Προχτές η ομάδα μας πέτυχε την πρώτη της _____ στο πρωτάθλημα και από τη χαρά μου ξέχασα να πληρώσω το _____ του σπιτιού που μένω.
- Εγώ όλο το καλοκαίρι έπαιζα με το _____ μου και οι _____ , που επισκέφθηκαν οι γονείς μου στην εκδρομή τους, ήταν υπέροχοι.